

Nr 261.

Av herr **Ekman, Carl Gustaf, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arbetstidens begränsning.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 73 har för riksdagen framlagts förslag till ny lag om arbetstidens begränsning, avsedd att gälla från och med den 1 januari 1927. Samtidigt har i propositionerna nr 72 och 81 hemställts om nya arbetstidslagar beträffande bageri- och konditoriarbetet samt sjöarbetet.

Enligt det förstnämnda förslaget skulle lagstiftningen på området icke, såsom hittills, äga provisorisk karaktär, utan erhålla definitiv giltighet. De skäl, som föredragande departementschefen anfört till förmån för denna ståndpunkt, kunna undertecknade ingalunda godtaga. Den utredning, som verkställets i fråga om arbetstidsbegränsningens verkningar, har i åtskilliga avseenden lämnat så obestämda resultat, att tiden icke kan anses mogen att nu definitivt fastslå denna lagstiftning. Häremot tala ock förhållandena i utlandet, varest lagstiftningen på detta område erhållit en mycket varierande karaktär och tillämpats på mycket skilda sätt. Den förväntade anslutningen till Washingtonkonventionen har ju också uteblivit vad beträffar alla ur industriell synpunkt betydelsefulla länder. Under de ovissa förhållanden, som råda i utlandet, torde det för Sveriges del vara klokast att t. v. icke binda sig genom lagstiftningen, utan alltjämt giva densamma en provisorisk karaktär. Med hänsyn till bestämmelsen i Washingtonkonventionen, att en revision skall äga rum av densamma tio år efter det konventionen trätt i kraft, torde det — med tanke på att Sverige skall kunna, om så framdeles befinnes lämpligt, ansluta sig till den reviderade konventionen — vara lämpligast, att lagen antages för en tid av fyra år eller till och med den 31 december 1930. Detta synes så mycket mera motiverat, som de stora industriländerna nu förbereda en ny arbetstidskonferens för eventuellt fastställande av nya grunder till en konvention på detta område. Att under sådana förhållanden Sverige nu skulle binda sig för en arbetstidslagstiftning enligt Washingtonkonventionen, synes icke kunna på ett övertygande sätt förordas.

Å andra sidan synes det icke vara tillrådligt, att den nu gällande, av riksdagen två gånger godkända och av den senaste högerregeringen sanktionerade lagstiftningen på detta område avskaffas. Visserligen har mot en lagstadgad arbetstidsbegränsning tidigare rests och reses alltjämt ett kraftigt motstånd

från åtskilliga håll, i det man förmenat, att lagstifningen givits en alltför sträng och snäv karaktär. Vartill emellertid kan erinras, att stora folklager uppbära principer om en lagbegränsad arbetstid såsom ett sitt livsintresse. Vidare må framhållas, att i den först antagna arbetstidslagen vidtagits åtskilliga lindringar under riksdagsbehandlingen år 1921, varjämte kan konstateras, att den svenska industrien i betydande mån efterhand anpassat sig efter lagstiftningen. Att nu upphäva denna lagstiftning skulle icke allenast vålla upprivande strider på arbetsmarknaden, vilka under nu rådande svåra konjunkturer i hög grad skulle skada näringslivet, utan ock troligen icke leda till de åsyftade resultaten, enär 8-timmarsdagen i allt väsentligt förvisso komme att säkerställas genom kollektivavtalen.

Vad ovan sagts om den allmänna arbetstidslagen torde i stort sett även gälla bagerilagen och sjöarbetstidslagen, dock att i fråga om dessa lagar anledning icke torde föreligga till prolongation för längre tid än tre år.

Kungl. Maj:ts förslag till ny arbetstidslag skiljer sig emellertid även i ett annat, väsentligt, avseende från 1923 års lag. De i sistnämnda lag införda *undantagen* beträffande *dels* rörelse och företag, vari för arbetsgivares räkning i regel icke användas flera än fyra arbetare, *dels* arbete, som bedrivs av staten, och *dels* arbete, som åligger trafikpersonal vid järnväg, vilken är upplåten för allmän trafik, äro nämligen uteslutna i det nu föreliggande förslaget. Härav följer, att den föreslagna lagstiftningen skulle bli väsentligt mer omfattande än den nu gällande. Undertecknade kunna icke finna tillräckliga skäl anförda för dessa förslag. Om de hittills undantagna företagen med icke fler än fyra arbetare nu skulle införas under lagstiftningen, skulle därigenom vållas allehanda slitningar och svårigheter utan att något verkligt gagn vunnas. Ett irritationsmoment skulle skapas på detta område till skada för den anpassning till lagens föreskrifter, som nu efterhand åstadkommits. Vad beträffar det arbete, som utföres av staten och av trafikpersonal vid ovannämnda järnvägar, hava, såsom det förefaller, tillfyllestgörande anordningar träffats antingen på administrativ väg eller genom överenskommelse beträffande arbetsförhållandena, och det saknas därför anledning att nu inbegripa ifrågavarande befattningshavare i lagstiftningen. I alla händelser torde en undersökning av de kostnader, som en dylik ändring skulle föranleda, böra föregå lagstiftningen.

Det egentliga skäl, som föredragande departementschefen anfört till stöd för den ifrågavarande utvidgningen av lagen, är önskvärdheten av, att Sverige kunde ansluta sig till Washingtonkonventionen. Hur önskvärt det än är, att samtliga industriländer kunde ena sig om en i sina enskilda bestämmelser tydlig konvention i fråga om arbetstidsbegränsningen, så synes dock situationen nu vara sådan, att ingen enighet kan åstadkommas i fråga om 1919 års Washingtonkonvention i dess nuvarande avfattning. Det vill därför synas, som om Sverige tillsvidare måste främst taga hänsyn till sina egna förhållanden och icke nu företaga någon förändring i arbetstidslagens omfattning.

Vad nu sagts gäller i måhända ännu högre grad i fråga om bagerilagen, där frågan om en internationell konvention ännu är svävande. I huvudsak bör även denna lag bibehållas i sin nuvarande omfattning och tanken att inordna familjebagerierna under lagen måste bestämt avvisas.

Om sålunda, enligt vår uppfattning, de nu ifrågakvarande lagförslagen icke böra vinna riksdagens godkännande, utan i stället den nu gällande arbetstidslagstiftningen provisoriskt bör bibehållas, följer därav icke, att på enstaka punkter förtydliganden och jämkningar i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag eller oavsett detta skulle sakna berättigande. Vi ha ej anledning att här ingå på dessa detaljer och förutsätta för övrigt, att under utskottsbehandlingen det skall bli möjligt att i enlighet med det praktiska livets erfarenheter och krav vidtaga en och annan jämkning i bestämmelserna, ej minst till båtnad för lagarnas efterlevnad. Särskilt vilja vi uttala önskvärdheten av, att på vissa punkter bagerilagen kunde erhålla en mindre omfattande läggning, t. ex. i fråga om fabriksmässig tillverkning av spis- och knäckebröd och genom att tiden för den lovliga arbetstiden tillbakaflyttas till kl. 5 f. m.

Under åberopande av vad sålunda anförts, få vi, vad angår den allmänna arbetstidsbegränsningen, hemställa,

att riksdagen ville, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 73, för sin del antaga en lag av i huvudsak enahanda innehåll som den nu gällande lagen den 22 juni 1923 om arbetstidens begränsning, dock att densamma skall gälla från den 1 januari 1927 till och med den 31 december 1930.

Stockholm den 3 mars 1926.

Carl Ekman.

David Bergström.

S. H. Kvarnzelius.

Elof B. Andersson.

Åke Ingeström.

Gustav Rosén.
